

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет

ГОРДІЙ ХРИСТИНА ЮРІЇВНА

**АУДИТ ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА:
МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ**

Спеціальність 071 “Облік і оподаткування”

Автореферат на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

Івано-Франківськ – 2022

Дипломна робота виконана в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника

Науковий керівник: к. е. н., доцентка кафедри обліку і оподаткування,
Савків Уляна Степанівна, Прикарпатський
національний університет імені Василя Стефаника

Рецензенти: к. е. н., доцент кафедри теоретичної і прикладної
економіки, заступник завідувача кафедри із
інформаційної роботи, Ціжма Юрій Іванович,
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника,
директор ТОВ «Аудиторська компанія «Альфа-аудит
ЛТД», аудитор Швець Зеновій Ярославович

Захист відбудеться «23» грудня 2022 р.

Дипломну роботу надано до захисту «22» листопада 20 22 р.

Науковий керівник

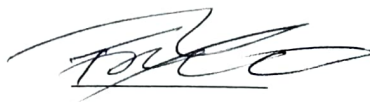

(підпис)

Савків У. С.

(ім'я та прізвище)

Завідувач кафедри

(підпис)

Іван БАЛАНЮК

(ім'я та прізвище)

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1.....	6
Теоретико-організаційні аспекти аудиту та аналізу фінансової звітності підприємства	6
1.1. Види і склад фінансової звітності, як джерела інформації про фінансовий стан підприємства	6
1.2. Нормативно-правове регулювання та подання фінансової звітності підприємства.....	21
1.3. Міжнародні та національні підходи до формування фінансової звітності	27
Висновки до розділу 1	31
РОЗДІЛ 2.....	34
Організація і методика економічного аналізу фінансової звітності підприємства	34
2.1. Організаційно-економічна характеристика аудиторської компанії “Альфа-аудит ЛТД”	34
2.2. Організація і методика економічного аналізу на підприємстві	37
2.3. Зарубіжний досвід та шляхи удосконалення аналізу фінансової звітності на підприємстві	49
Висновки до розділу 2	54
РОЗДІЛ 3.....	56
Організаційні та методичні аспекти аудиту фінансової звітності підприємства	56
3.1. Організація та методика аудиту фінансової звітності підприємства в Україні	56
3.2. Зарубіжний досвід аудиту фінансової звітності підприємства	70
3.3. Методологічні підходи до підвищення якості аудиту фінансової звітності	76
Висновки до розділу 3	83
ВИСНОВОК	85
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	89
ДОДАТКИ.....	95

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В сучасних умовах суттєво зростає роль фінансової звітності господарюючих суб'єктів, вагомість якої визначається комплексною характеристикою діяльності компаній. Вивченням особливості формування фінансової звітності, забезпечення нею рівня інформування користувача, низкою недоліків та переваг історичного становлення та нинішнього стану фінансової звітності суб'єктів господарювання займаються ряд таких науковців: І. Алфімова, Г.М. Азаренкова, Л.М. Біла, Л.В. Бура, Ф.Ф. Бутинець, І.В. Буфатіна, Т.В. Гладких, Н.Л. Жук, В.М. Жук, І.В. Колос, Л.І. Лавріненко, В.С. Лень, Ю.Я. Лузан, С. Ляшенко, В.М. Пархоменко, Н.М. Самородова, Н. Солошенко, А.М. Стельмашук, П.С. Смоленюк, Л. Сук, П. Сук, Н.М. Ткаченко, І. Чернігова, П.Я. Хомин, Р.Л. Хом'як, Л. Янчева, А.В. Озеран та ін. Незважаючи на досить широкий ряд досліджень, присвячених фінансовій звітності, актуальними залишаються питання щодо удосконалення методики її складання, аналізу та аудиту.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконана в межах науково дослідної тематики кафедри обліку і оподаткування Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника “Розробка організаційно-економічного механізму удосконалення функціонування виробничо господарських структур регіону (номер державної реєстрації 0111U000875)”

Мета і завдання дослідження полягають у висвітленні теоретичних, організаційних та методичних аспектів фінансової звітності, її аналізу та аудиту, їх вдосконалення та рекомендації щодо покращення процесу їх формування. Відповідно до поставленої мети, в дипломній роботі визначено наступні завдання:

- опрацювати види і склад фінансової звітності, як джерела інформації про фінансовий стан підприємства;
- виконати аналіз нормативно-правового регулювання формування та подання фінансової звітності підприємства;

- співставити міжнародні та національні підходи до формування фінансової звітності;
- здійснити організаційно-економічну характеристику ТОВ “Аудиторська компанія “Альфа-аудит ЛТД”;
- дослідити організацію і методику економічного аналізу на прикладі ТОВ “Аудиторська компанія “Альфа-аудит ЛТД”;
- проаналізувати зарубіжний досвід та знайти шляхи удосконалення аналізу фінансової звітності на підприємстві;
- дослідити організацію та методику аудиту фінансової звітності підприємства в Україні;
- проаналізувати зарубіжний досвід аудиту фінансової звітності підприємства;
- визначити методологічні підходи до підвищення якості аудиту фінансової звітності.

Об’єктом дослідження є фінансова звітність ТОВ “Аудиторська компанія “Альфа-аудит ЛТД”, як джерело інформації про фінансовий стан, фінансові результати діяльності та грошові потоки підприємства.

Предметом дослідження є комплекс теоретичних, методичних та організаційних основ бухгалтерського обліку й організації складання і подання фінансової звітності, аналіз та аудит її показників.

Методи дослідження. Положення і наукові результати, висвітлені в дипломній роботі, базуються на діалектичному підході до вивчення явищ та процесів навколишньої соціально-економічної дійсності загалом, та тих, що формуються під час господарської діяльності підприємств зокрема. Поставлені у дослідженні завдання вирішено завдяки сукупності загальнонаукових та специфічних методів дослідження. Для з’ясування відмінностей та спільних рис явищ, які досліджуються було застосовано метод порівняння. Метод групування використано для визначення основоположних ознак об’єкта дослідження. Завдяки синтезу й аналізу деталізовано об’єкт дослідження, шляхом його поділу на частини. Більш детально вивчити об’єкт дослідження дозволив

монографічний метод, розрахунковий знадобився для розрахунку майбутніх економічних ефектів; графічний - для наочного зображення результатів дослідження. Для виконання окремих завдань використано методи середніх і відносних величин, індукції й дедукції.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що в роботі узагальнено та критично проаналізовано основну наукову та методичну літературу з обраної теми дослідження,

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості застосування наданих пропозицій щодо вдосконалення методики аналізу та аудиту фінансової звітності в практичній діяльності ТОВ “Аудиторська компанія “Альфа-аудит ЛТД”.

Обсяг та структура роботи. Дипломна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку використаної літератури, додатків. Вона викладена на 140 сторінках, ілюстрована 16 таблицями, 19 рисунками та 13 додатками. Список літератури включає 49 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У розділі 1 «Теоретико-організаційні аспекти аудиту та аналізу фінансової звітності підприємства» досліджено види і склад фінансової звітності, як джерела інформації про фінансовий стан підприємства, виконано аналіз нормативно-правового регулювання формування та подання фінансової звітності підприємства, а також здійснено порівняння між міжнародними та національними підходами до формування фінансової звітності.

У розділі 2 «Організація і методика економічного аналізу фінансової звітності підприємства» здійснено організаційно-економічну характеристику ТОВ “Аудиторська компанія “Альфа-аудит ЛТД”, досліджено організацію і методику економічного аналізу на прикладі даного підприємства, проаналізовано зарубіжний досвід та шляхи удосконалення аналізу фінансової звітності на підприємстві;

У розділі 3 «Організаційні та методичні аспекти аудиту фінансової звітності підприємства» досліджено організацію та методику аудиту фінансової звітності підприємства в Україні, проаналізовано зарубіжний досвід аудиту фінансової звітності підприємства, а також визначено методологічні підходи до підвищення якості аудиту фінансової звітності.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволяє сформулювати наступні висновки і пропозиції:

1. Опрацьовано види і склад фінансової звітності, як джерела інформації про фінансовий стан підприємства. Для того, щоб звітність була ефективним інструментом управління та контролю, вона має відповідати всім вимогам бухгалтерського обліку. Вона повинна точно відображати ресурси суб'єкта господарювання, їх використання та фінансові результати діяльності. Дані звітності мають бути об'єктивними, аргументовані перевіреною інформацією поточного обліку та засвідчені відповідними документами. Дослідження фінансової звітності також дало можливість класифікувати низку користувачів звітності підприємств, класифікувати їх та виділити їх інформаційні вимоги та відповідно вимоги до складання звітності відповідно до ролі в процесі управління діяльністю підприємства.

2. Виконано аналіз нормативно-правового регулювання формування та подання фінансової звітності підприємства України, який показує, що низький ступінь придатності показників для інформаційного забезпечення прийняття рішень спричинений недосконалістю її нормативної бази. До прикладу, вона визначає низьку відповідальність суб'єктів. З метою встановлення відповідності між принципами ринкової кон'юктури та інформаційними запитами користувачів звітності є обов'язковим використання прогресивних положень, практики та зарубіжного досвіду, які варто взяти до уваги в процесі перебудови бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні.

Отже, держава як суб'єкт регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності зобов'язана скеровувати свої рішення на підсилення інформативності фінансової звітності, встановлення науково аргументованих форм та методів опрацювання та розкриття інформації в фінансовій звітності з метою достатнього задоволення інформаційних потреб користувачів.

3. Співставивши міжнародні та національні підходи до формування фінансової звітності варто відзначити, що перші базуються на принципах, а не на правилах, та є більш розгорнутими та деталізованими, іншими словами – провідною є економічна суть процесу. Принципи, які є фундаментальними при складанні звітності за МСФЗ, дають їй спроможу показувати реальний фінансовий стан суб'єкта господарювання, установи, організації, в той час, коли національні стандарти ще знаходяться в стані реформації на шляху до вдосконалення.

4. Здійснено організаційно-економічну характеристику аудиторської компанії “Альфа-аудит ЛТД” яка показує, що АК “Альфа-аудит” є юридичною особою, має самостійний баланс, розрахунковий рахунок в установах банку, штампи, печатки, інші реквізити, передбачені законодавством. Аудиторська компанія є однією з провідних та найдосвідченіших аудиторських компаній в місті Івано-Франківськ та в Україні зокрема, яка відповідно надає аудиторські послуги: обов'язковий аудит, ініціативний аудит, огляд (полегшений аудит), а також бухгалтерські та консультаційні послуги: аутсорсинг, впровадження управлінського обліку, абонентське консультування, консультування при перевітках, консультування при оскарженні податкових рішень.

5. Проведено аналіз фінансової звітності досліджуваного підприємства, який показав, що у 2020 році підприємство працювало нерентабельно, практично всі розраховані показники були за межами норми та свідчили про погане становище компанії. Однією з найімовірніших причин таких поганих результатів діяльності, на думку автора, є Пандемія коронавірусної хвороби (COVID-19), пік якої припав на 2020 рік та яка дуже погано позначилася на економіці держави та погіршила розвиток бізнесу в цілому. Однак, отримані показники за 2021 рік

вказують на позитивну динаміку на підприємстві – всі коефіцієнти перебувають в межах норми. Це свідчить про те, що керівництвом компанії було обрано правильну стратегію прийняті своєчасні управлінські рішення.

Виходячи з проведеного дослідження варто підкреслити, що з розвитком економіки та фінансового аналізу має вдосконалюватися та покращуватися його методична основа. В цілому, методологія фінансового аналізу має достатньо універсальну структуру з багатьма нюансами і тонкощами, які важко врахувати, створюючи якісь загальні документи. Проте, коли на законодавчому рівні суспільству пропонується певна система критеріїв і стандартів, то вона має бути ретельно продумана, послідовна та обґрунтована.

6. Проаналізувавши зарубіжний досвід встановлено, що методи аналізу, які використовуються в економічно розвинутих країнах, здебільшого не здатні правильно оцінити ситуацію в Україні. Зокрема, це пов'язано з розбіжністю вихідних даних для здійснення аналізу, а саме фінансової звітності, яка є наслідком обліку операцій в ході господарської діяльності підприємства, що відрізняється від вітчизняного. З цієї причини необхідно розробити та провадити нову уніфіковану методику, яка була б зрозумілою та доступною широкому ряду користувачів. Тому, що фінансові показники мають забезпечувати об'єктивне та точне відображення фінансового стану суб'єкта господарювання, його стійкості; для всіх коефіцієнтів повинні бути вказані числові норми діапазону їх змін як у просторі так і в часі.

Вітчизняна нормативна база, яка мала б регулювати питання аналізу є застарілою та не пропонує жодної чітко розробленої методики аналізу фінансової звітності. З метою удосконалення аналізу фінансової звітності пропонуються такі його загальні положення та методики. Розробка та впровадження програмного аналізу на підприємстві дозволить керуючій ланці періодично здійснювати зазначений аналіз і застосовувати його результати для прийняття більш обґрунтованих управлінських рішень. Методи визначення коефіцієнтів ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості варто більш детально роз'яснити та спростити в методиках. Це дозволить надалі розвинути

спеціалізовану програму для застосування комп'ютерних технологій в аналізі фінансового стану суб'єкта господарювання.

7. Досліджено організацію та методику фінансової звітності. Питання методики аудиту станом на сьогодні залишається недостатньо висвітленим. Критичний аналіз праць вітчизняних науковців дає підстави зробити висновок, що ключову роль в них відведено методиці вивчення об'єктів обліку під час аудиту, проте методичні прийоми та способи аудиту, за допомогою яких вивчається рівень достовірності даних фінансової звітності суб'єктів господарювання залишаються не розробленими. Цей недолік методики аудиту негативно позначається на якості та ефективності аудиту, призводить до неправильного висловлення думки аудитора щодо фінансової звітності.

8. Для того щоб перейняти досвід зарубіжних країн Україні варто поступово адаптувати всю систему бухгалтерського обліку як головний об'єкт аудиторської діяльності. Перехід до МСБО та постійне удосконалення національних стандартів дасть змогу легше співпрацювати з розвинутими країнами та залучати іноземних інвесторів. При вивченні зарубіжного досвіду аудиторської діяльності, потрібно виокремлювати ті моменти, які доцільно адаптувати в Україні для удосконалення організації аудиторської діяльності, і в першу чергу, щодо контролю за ефективністю виконання функцій Аудиторською палатою України, яка за оцінками учасників з'їзду Асоціації аудиторів України перетворюється із органу регулювання аудиторської діяльності в «закрите акціонерне товариство» великих аудиторських фірм.

9. Визначивши методологічні підходи до підвищення якості аудиту фінансової звітності, встановлено, що для забезпечення ефективності контролю якості аудиту фінансової звітності в Україні потрібно забезпечити оптимальне поєднання державного, професійного та економічного механізмів регулювання. Кожна аудиторська фірма повинна підготувати внутрішні програми діяльності, які представлятимуть собою опис комплексного підходу до формування технології та методики проведення аудиту.